

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278

8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

www.facebook.com/
wagnervrienden

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

In dit nummer:

Hernieuwing lid- p.2
maatschap

Werkjaar 2012-2013 p.3

Komende activitei- p. 4
ten

De WagnerVrien- p. 7
den raden aan...

De WagnerVrien- p.11
den waren er ook...

Colofon p.16

WagnerNieuws

Nummer 7

Januari 2014

Voorwoord door de voorzitter

Beste WagnerVrienden

Wordt 2014 een Wagnerloos jaar? Het is te verwachten dat de meeste operahuizen het na het drukke jaar 2013 wat kalmer aan zullen doen wat de meester van Bayreuth betreft.

Voor ons, Wagnerianen, loopt alles gewoon verder. We zijn tevreden dat Wagner wat in de publiciteit is gekomen, zij het niet altijd even positief. We juichen ook het feit toe dat de

Vlaamse Opera twee mooie producties hebben gebracht. Dit vraagt om meer. Wij hopen een aantal boeiende conferences te kunnen aanbieden, die vooral rond muziek draaien. Verder plannen wij, in de verre toekomst, een congres rond "Wagner en het Jodendom".

Recentelijk hebben wij voor het eerst met de Cercle belge francophone Richard Wagner een operatrip ondernomen. Zij zullen ook

op onze volgende uitstappen aanwezig zijn, o.a. de uitstap naar Düsseldorf, waar we *Lohengrin* gaan bekijken. Het wordt een uitstap met ontmoeting want na de uitvoering staat Susan MacLean (Ortrud) ons te woord.

Voor onze jonge vereniging blijft 2014 een jaar vol uitdagingen. Gaan wij in 2014 de 100 leden halen?

-Bernard Huyvaert

*Wij wensen u van
ganser harte een mooi en
gelukkig 2014!*

*Bernard, Bruno,
Francis en Stefan*

Hernieuwing lidmaatschap

We hopen dat het eerste werkjaar van de WagnerVrienden u heeft kunnen overtuigen van de noodzaak van onze vereniging in Vlaanderen. Indien u dit nog niet gedaan hebt, dan nodigen we u graag uit om uw lidmaatschap te hernieuwen tot eind 2014. Het is immers dankzij uw bijdrage dat we de vzw kunnen laten functioneren en verder ontwikkelen. Nieuwe leden die zich na september 2013 aansloten, zijn automatisch lid tot eind 2014. De lidkaarten bezorgen we u aan het begin van het nieuwe jaar. Het bestuur dankt u alvast voor uw trouw!

> Welke zijn de voordelen van het lidmaatschap?:

- Deelname aan een voordelig tarief aan onze concerten en lezingen. Voor leden zijn sommige activiteiten zelfs gratis.
- Deelname aan uitstappen naar buitenlandse operahuizen aan een voordelig tarief. Niet-leden betalen een toeslag.
- Soms kunt u aan zeer gunstige voorwaarden deelnemen aan activiteiten georganiseerd door een van onze talrijke partners.
- U komt in nauw contact met vooraanstaande uitvoerders (onder andere onze ambassadeurs).
- U ontvangt het WagnerNieuws per post (indien gewenst) of per e-mail.
- U blijft op de hoogte van al wat leeft rond Wagner in binnen- en buitenland.
- U wordt deel van een enthousiaste groep Wagnerliefhebbers.
- U ondersteunt de uitbouw van een nieuwe vereniging die de passie voor Wagners kunst verder wil verspreiden in Vlaanderen.

> Hoeveel bedraagt het lidgeld?:

- Individueel lidmaatschap: € 40
- Duo-lidmaatschap: € 50
- Jongeren (<31): € 20

> Hoe wordt het lidmaatschap hernieuwd?:

U stort het lidgeld op onze rekening:

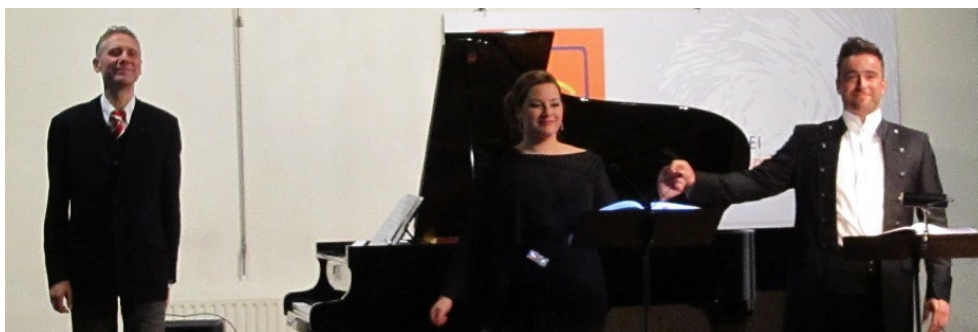
- IBAN: BE28 3631 0687 2620
- BIC: BBRUBEBB

Werkjaar 2012-2013

Het eerste werkjaar van de WagnerVrienden werd op 16 november afgerond met de Algemene Vergadering, gevolgd door een prachtig concert met Willem Van der Heyden en Karen Vermeiren. De leden kregen reeds per e-mail een verslag van deze vergadering toegestuurd. Graag zetten we nog even enkele realisaties van het voorbije werkjaar op een rijtje:

- We organiseerden
 - ◆ 4 grote WagnerActiviteiten, vooral in het teken van *Parsifal*;
 - ◆ Een ParsifalDag en een TristanDag gekoppeld aan de actuele producties in de Vlaamse Opera;
 - ◆ Een exclusief recital met Werner Van Mechelen en Lucas Blondeel in de Vlaamse Opera;
 - ◆ 2 uitstappen naar de Nederlandse Opera (*Guillaume Tell* en *Die Walküre*).
- Gemiddeld namen 30 personen deel aan onze activiteiten.
- 80% van onze leden was reeds aanwezig op een of meerdere activiteiten.
- We benoemden zeven ambassadeurs: Paolo Carignani; Willem Van der Heyden; Andrew Wise; Susan Maclean; Werner Van Mechelen; Lucas Blondeel en Franco Farina.
- We verstuurd 6 nummers van het WagnerNieuws.
- De website en de Facebookpagina werden uitgebouwd.
- Het nettoresultaat van het boekjaar is €1605,15.

De aanwezige leden keurden het gevoerde beleid goed en stelden het nieuwe bestuur aan. Het bestuur blijft quasi ongewijzigd. Enkel Jan Verlinden heeft er voor gekozen om niet langer actief te zijn als bestuurslid. We willen hem zeker bedanken om de vzw mee te helpen opstarten.

Andrew Wise, Karen Vermeiren en Willem Van der Heyden maakten er een onvergetelijke avond van

Komende activiteiten

De vzw WagnerVrienden organiseert op regelmatige basis speciale activiteiten voor zijn leden: lezingen, concerten, ontmoetingen, uitstappen, ... In deze rubriek vindt u het complete overzicht met alle nodige praktische informatie.

Lohengrin in Düsseldorf | Zondag 16 februari

Na eerdere succesvolle uitstappen naar de Nederlandse Opera (Amsterdam), voegen de WagnerVrienden een nieuwe bestemming toe: Düsseldorf. Op zondag 16 februari trekken we immers naar de Deutsche Oper am Rhein, waar we een nieuwe productie van *Lohengrin* zullen zien. In de cast vinden we vooreerst onze ambassadeur Susan Maclean terug, die Ortrud zal zingen. Dit was trouwens een van onze voornaamste redenen om voor deze voorstelling te kiezen. Ook de andere namen in de bezetting klinken bekend in de oren. Roberto Saccà, eerder ook te horen in de Vlaamse Opera, maakt zijn roldebuut als Lohengrin, Manuela Uhl vertolkt Elsa en Hans-Peter König, overal geroemd om zijn overdonderende interpretatie van Hagen, zingt de rol van Heinrich der Vogler. De muzikale leiding is in handen van het aanstormend talent Axel Kober. Maestro Kober dirigeert sinds vorige zomer ook te Bayreuth. Tenslotte is er de regie van Sabine Hartmannshenn, zij is bij ons misschien geen zo'n grote naam, maar in Duitsland is zij zeer actief op de operabühne.

Net zoals bij onze vorige uitstappen zorgen de WagnerVrienden voor alles: uw ticket (prima plaatsen in derde rang), het transport en goed gezelschap. We proberen na de voorstelling ook een ontmoeting met Suscan Maclean (en andere artiesten) voor u te organiseren. Kortom, dit wordt weer een niet te missen activiteit van de WagnerVrienden.

Praktische info:

- > **Datum:** Zondag 16 februari
- > **Transport:** We gaan per bus naar Düsseldorf. We vertrekken om 9u uit Gent (P+ R Gentbrugge). Er is tevens de mogelijkheid om in Brussel (aan de Metrohalte "Koning Boudewijn") op te stappen. We zijn vermoedelijk rond middernacht in Gent terug.
- > **Prijs:** € 95 (ticket cat. 3 & bus) | € 45 (enkel bus)
Niet-leden betalen €15 meer.
- > **Inschrijvingen:** Wegens het succes van deze activiteit, hebben we extra kaarten en een grotere bus besteld. Indien u wenst mee te gaan, contacteer dan zo snel mogelijk info@wagnervrienden.be.

Ga samen met
de
WagnerVrienden
naar *Lohengrin*
in Düsseldorf!

WagnerActiviteit#5: De interne keuken van een partituur | Zaterdag 15 maart | 't Vosken (Gent)

De partituren van Richard Wagners *Ring des Nibelungen* zijn uniek in hun muzikale syntaxis. Gebruik makend van ongeveer 150 kleine en middellange muzikale motiefjes wist de componist een muzikaal-structurele eenheid te bereiken, te vergelijken met een lappendeken dat bestaat uit meer dan honderd terugkerende decoratieve patroontjes.

Deze techniek met de korte motieven, inmiddels gemeenzaam bekend als 'Leitmotive', doet echter meer dan de luisteraar een gevoel van structurele integriteit geven. Het schept ook betekenis. Het vertelt ons wat Wagners personages denken, waar ze niet aan denken maar aan zouden moeten denken of waar zij denken dat anderen aan denken.

Het identificeren van de duizenden plaatsen waar de motieven in de partituur voorkomen is één zaak. Uitleggen wat ze betekenen, hoe ze met elkaar verband houden en hoe ze door de componist worden ingelast, is een andere. Dat is vaak een zaak van interpretatie.

In deze uiteenzetting gaan we samen met David Vergauwen, een vertrouwd gezicht bij de WagnerVrienden en Amarant, op zoek naar een van de belangrijkste instrumenten in de wagneriaanse workshop: het 'Leidmotiv'. Het fenomeen zal worden verklaard en geïnterpreteerd met *Der Ring des Nibelungen* als voornaamste jachtterrein.

Programma:

09u45 – 10u00 Onthaal

10u00 – 12u00 Lezing “De interne keuken van een partituur : Wagners Leitmotive en *Der Ring des Nibelungen*” door David Vergauwen.

12u00 – 14u00 Middagmaal

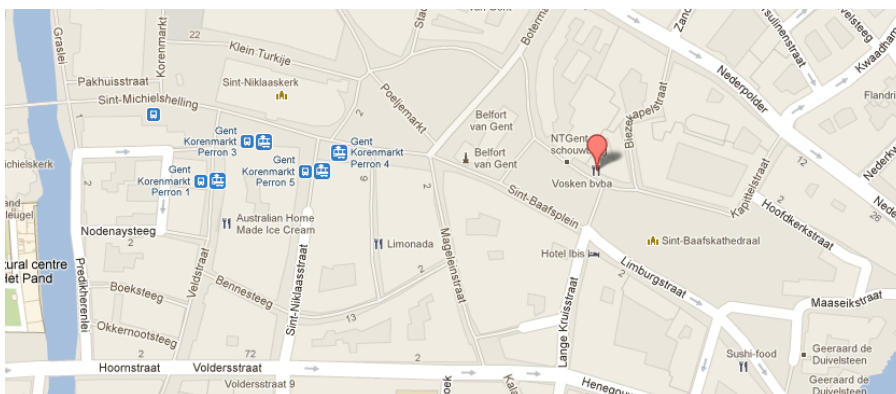
Praktische info:

> **Wanneer:** Zaterdag 15 maart

> **Waar:** 't Vosken (naast het NT Gent): Sint-Baafsplein 19
9000 Gent

David Vergauwen

't Vosken is centraal gelegen en is goed bereikbaar met de wagen en het openbaar vervoer. Vanuit het station Gent Sint-Pieters neemt u tram 1 tot aan de Korenmarkt. Enkele parkings bevinden zich op loopafstand: Center Parking, Kouter en Reep.

> **Prijs:** Gesprek: gratis (leden); € 5 (niet-leden)
De maaltijd kost €15 (vlees of vis) excl. dranken.

> **Inschrijvingen:** Gelieve uw deelname aan de maaltijd en uw keuze te melden voor 11 maart via een e-mail aan info@wagnervrienden.be.

Biografie David Vergauwen

David Vergauwen studeerde Geschiedenis, Kunstwetenschappen en Musicologie aan de universiteiten van Brussel en Gent. Hij werkt momenteel als educatief medewerker bij Amarant en als wetenschappelijk onderzoeker aan de Vrije Universiteit Brussel, waar zijn doctoraat in 2013 zal afgewerkt zijn. Hij heeft momenteel twee publicaties over Richard Wagner in voorbereiding. Ten eerste een artikel over de linkse receptie van Wagner in België voor het prestigieuze tijdschrift Wagnerspectrum van Udo Bermbach. Ten tweede werkt hij aan een artikel over het Wagnerisme in Brussel voor het Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis. Zij die David Vergauwen al bezig gehoord of gezien hebben, weten dat het gaat om iemand die garant staat voor deskundige en gepassioneerde lezingen. Eerder gaf hij voor de WagnerVrienden een lezing over Parsifal.

Scène uit *Götterdämmerung* in de Nederlandse Opera: Kurt Rydl als Hagen | © Marco Borggreve

De WagnerVrienden raden aan...

De vzw WagnerVrienden selecteert regelmatig voor zijn leden interessante producties, boeken of activiteiten die we enkel maar van harte kunnen aanraden. Hier vind je ook de activiteiten georganiseerd door onze partnerverenigingen zoals Amarant en de Vlaamse Opera.

Parsifal in NTGent | Maart 2014

Na de productie in de Vlaamse Opera, komt het NTGent ook met een versie van *Parsifal*. Uiteraard gaat het om een toneelbewerking met integratie van de muziek. Voor Wagnerliefhebbers is dit uiteraard ook een aanrader.

Parsifal is het sluitstuk van de muziektheatertrilogie rond optimisme die NTGent gespreid over vier seizoenen presenteert. Het eerste deel, *Aida** (2010), was een liturgische geloofsverklaring over verbondenheid en een pleidooi voor optimisme, met als hoogtepunt een koorzang van acteurs, publiek en NTGent-personeel. Het tweede deel toonde de keerzijde van dat geloof: *Candide* (2012) behandelde de kwetsbaarheid van elke verbondenheid en formuleerde een kritiek op de verwachting die vandaag op jongere generaties wordt geprojecteerd.

Tegenover de breekbare figuur van *Candide* plaatst *Parsifal* nu een nieuwe, weerbare mens. Peter Verhelst schrijft een nieuwe tekst en doet samen met Wim Opbrouck de regie. Het muzikaal concept – gebaseerd op Wagners laatste opera – wordt ontwikkeld door Christoph Homberger en Jan Czajkowski. Het duo Homberger en Czajkowski is toonaangevend in het Duitse muziektheater, als het gaat over de behandeling van klassiek repertoire. In hun handen worden opera en liedpartituren omgesmeed tot zangpartijen voor koor, de ene keer lyrisch en meeslepend, de andere keer anarchistisch of speels. In de loop van verschillende samenwerkingen bouwden ze een grote affiniteit op met het ensemble van NTGent.

Samen met Wim Opbrouck liggen ze aan de basis van deze optimismetriologie, waarin samenzang de drijvende motor is. Ook Peter Verhelst is als auteur en als regisseur vergroeid met het NTGent-ensemble.

Praktische info:

- > **Wanneer:** Van 8 tot 29 maart
- > **Waar:** NTGent Schouwburg: Sint-Baafsplein 17, 9000 Gent
- > **Reservaties:** www.ntgent.be of telefonisch via +32 9 225 01 01

Tip: Via de website www.ntgent.be kunt u het repetitieproces nu reeds volgen!

Wim Opbroeck | © Dimitri Van Zeebroeck

Wagnergeschriften vertaald in het Nederlands door dr. Philip Westbroek | Francis Van Rossum

We kennen Richard Wagner allen als componist, ik zou zelfs durven zeggen als de grootste operacomponist. Dat hij ook verschillende teksten heeft geschreven is ons ook bekend, alleen waren deze tot vandaag nog niet in het Nederlands verschenen en dus niet echt gemakkelijk toegankelijk.

Dit “gat in de markt” wordt nu op een zeer degelijke manier gedicht door dr. Philip Westbroek.

Op 27 mei 2013 verscheen een eerste werk, de vertaling van *Das Kunstwerk der Zukunft*, Het kunstwerk van de toekomst (ISBN 978-90-8684-091-5). Ik citeer de achterflap :

In *Het kunstwerk van de toekomst* (1849) legt Wagner het fundament voor zijn *Gesamtkunstwerk*. Na zijn vlucht uit Dresden, wegens revolutionaire activiteiten, schrijft hij in Zurich zijn belangrijkste theoretische teksten en werkt hij aan *Der Ring des Nibelungen*. Wagners prozawerken vormen een fascinerend masterplan voor zijn innovatieve muziekdrama’s.

Dit boek toont Wagners worsteling met het gefragmenteerde moderne leven. Hij wil de mensen en de kunsten weer verenigen. Mens en Muze kwijnen weg in isolement en zijn in de greep van egoïsme, nuttigheidsdenken en de waan van

de dag. Wagners cultuurkritiek grijpt vooruit op Nietzsche en Heidegger en is nog altijd actueel. Zijn totaaltheater biedt een utopisch alternatief, dat voortbouwt op het slotkoor van Beethovens negende symfonie: "Alle Menschen werden Brüder!"

Deze eerste Nederlandse vertaling van Wagners proza laat een breed publiek kennismaken met het denkwerk achter het *Gesamtkunstwerk*. De lezer wordt terzijde gestaan door een uitgebreide inleiding en verklarende noten. *Het kunstwerk van de toekomst* is onmisbare lectuur voor iedere liefhebber van muziektheater.

Met een voorwoord van Klaus Bertisch, dramaturg, De Nederlandse Opera.

Tijdens het *Internationaal Wagner Congres* dat plaatsvond in de gebouwen van de Nederlandse Opera van 28 november tot 1 december laatstleden, heeft dr. Westbroek zijn nieuwste werk voorgesteld: *Geschriften over kunst, politiek en religie* (ISBN 978-90-8684-098-4). Ik citeer wederom de achterflap:

Richard Wagners kunst staat in het teken van de utopie. Zijn doel is het verlossen van de mens, die zowel gebukt gaat onder de last van de traditie als de leugens van de moderniteit. In de spiegel van de mythe toont Wagner de mens zijn ware wezen.

In zijn geschriften doet Wagner verslag van zijn zoektocht op het gebied van muziek, theater, filosofie, politiek en religie. Het *Gesamtkunstwerk* verenigt de kunsten en de kunst moet een nieuwe gemeenschap stichten.

Voor het eerst verschijnen in Nederlandse vertaling Wagners meest boeiende, bekende of beruchte teksten, zoals *De kunst en de revolutie*, *Beethoven* en *Religie en kunst* en het omstreden *Het Jodendom in de muziek*.

De lezer wordt terzijde gestaan door een uitgebreide inleiding en verklarende noten. Hierdoor kan de lezer de teksten plaatsen in de context van Wagners tijd, leven en muziekdrama's.

Met een voorwoord van Dieter Borchmeyer, voormalig Präsident der bayrischen Akademie der Schönen Künste.

In dit laatste werk kan u kennis maken met:

- De Duitse opera – *Die deutsche Oper* (1834)
- Over de ouverture – *De l'ouverture* (1840)
- Hoe verhouden de republikeinse ambities zich tot het koningschap? – *Wie verhalten sich republikanische Bestrebungen dem Königtum gegenüber?* (1848)
- De revolutie – *Die Revolution* (1849)
- De kunst en de revolutie – *Die Kunst und die Revolution* (1849)
- Het Jodendom in de muziek – *Das Judentum in der Musik* (1850)

- Over staat en religie – *Über Staat und Religion* (1864)
- Beethoven – *Beethoven* (1870)
- Religie en kunst – *Religion und Kunst* (1880)
- Over het vrouwelijke in het menselijke – *über das Weibliche im Menschlichen* (1883)

In 2014 verschijnt *Oper und Drama*.

Biografie Philip Westbroek

Philip Westbroek studeerde aan de universiteiten van Amsterdam en Sint Petersburg Theologie, Klassieke Talen en Slavische Talen. In 2007 is hij cum laude gepromoveerd op een proefschrift over de Nietzsche- en Wagnerreceptie in het Russische modernisme. Deze studie spitst zich vooral toe op de revival van de 'Griekse tragedie' in het 'Dionysische' rituele Gesamtkunstwerk in de jaren rond de Russische Revolutie.

Als NGO-docent werkt hij bij verschillende vakgroepen. Vooral nog zijn dat binnen Taal- en Letterkunde Slavische Talen, Germanistiek, het Masterprogramma Letterkunde en in de Bachelor een minorprogramma over zowel West- als Oost-Europese epische literatuur. Binnen het departement Kunstreligie en Cultuurstudies geeft hij verschillende modules bij Theaterwetenschap en Religiestudies.

De deelgebieden die thans zijn aandacht hebben zijn: de epische overlevering en het muziekdrama van Richard Wagner en daarnaast religieuze epische literatuur, zoals Dante's Divina Commedia of Miltons Paradise Lost. Wat hem vooral boeit is de manier waarop deze 'objectieve' kunstvormen (ter onderscheiding van 'subjectieve' lyriek) een bepaald waarheidsbegrip voortbrengen en ons als lezer/recipient uitnodigen hieraan deel te hebben.

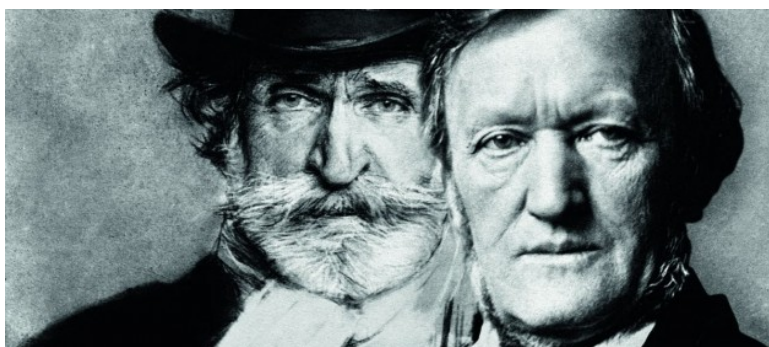

Philip Westbroek

Wagner versus Verdi

In het kader van de dubbele verjaardag van Wagner en Verdi bracht Arte een zesdelige reeks waarin de twee grootmeesters uit de 19de eeuw vergeleken worden. Heel wat aspecten komen aan bod in deze boeiende reeks.

U kunt de zes afleveringen herbekijken via Youtube, u dient enkel "Wagner versus Verdi" in te voeren als zoekterm. Een absolute aanrader voor de Wagnerliefhebbers!

De WagnerVrienden waren er ook...

In deze rubriek willen we onze leden een overzicht bieden van enkele persoonlijke impressies van een bijgewoonde voorstelling. Wens je zelf ook je mening hier te laten publiceren, dan mag je ons steeds jouw tekst toesturen per e-mail.

Liefde in tijden van onafgrondelijk onbehagen: Aantekeningen bij *Tristan und Isolde* in de Vlaamse Opera | Johan Verbruggen

De moderne samenleving is een complex kluwen van elkaar aantrekkende en afstotende tendensen. De moderniteit heeft dit niet alleen in de hand gewerkt, maar bovendien ook nog versterkt. Identiteit, identiteitsvorming en/of -verlies, psychisch en emotioneel standhouden in een caleidoscopisch labyrint van bestaansmogelijkheden is geen sinecure. Dit gegeven verhult een radeloosheid naar houvast, een wezenlijk onbehagen omwille van een toenemende, onafwendbaar afgrondelijke onmogelijkheid om met dit kluwen in het reine te komen. Hedendaagse filosofen als Jacques Lacan en Slavoj Zizek hebben deze problematiek trachten te verwoorden in een theorie van het verlangen: de mens is essentieel een verlangend wezen; het verlangen een fundamenteel existentieel STREVEN naar het onvervulbaar onvervulde. Het zich verliezen in het verlangde leidt tot ultiem opgaan in het verlangde, maar is in se onmogelijk... en dit als gevolg van het wezen van het individu en de wereld waarin het zijn weg zoekt.

De wereld waarin we leven is virtueel, substantieeloos. Daarin bestaan wij enkel als afwezige, als degene die nooit reëel aanwezig is, of KAN zijn. Dit geldt ook voor alle authentieke emotionaliteit, die alleen als substituut ervaren wordt. Porno

is in deze virtuele nachtmerrie de enige, ogenschijnlijk waarachtige uitdrukking van liefde...

Vanuit deze optiek wordt *Tristan en Isolde* in Lernous' lezing een boeiende, confronterende denkoefening rond de problematiek van de onoplosbare verhouding tussen intimiteit en openbaarheid, het recht op intens doorleefde emotionaliteit in een maatschappij waar niets verborgen blijft, of MAG blijven, die alle authenticiteit voyeuristisch te grabbel gooit, er zich aan vergaapt om in het reine te kunnen komen met de eigen innerlijke inertie. De drie akten hebben dit duidelijk als premisse en rode draad: de groezelige pornocinema in akte 1; de mistroostige toiletten in hetzelfde bioscoopgebouw in akte 2; het doods en aftands interieur van een vijfsterrenrestaurant waarvan de geformaliseerde design en haute cuisine-rituelen elke individualiteit a priori verstikt. De tot schimmige figuranten verschrompelde mensen die in de 3 bedrijven aanwezig zijn, zijn wat ze zijn: platgewalste levens, ontdaan van elke authentieke individualiteit en emotionaliteit, niet meer in staat tot empathie en menselijke communicatie; verstarde levens die slechts in voyeuristisch vegeteren nog enig 'leven' kunnen tonen, om tenslotte in

Franco Farina (Tristan) en Lioba Braun (Isolde) |

© Annemie Augustijns

hun inertie weg te deemsteren en op te lossen. Substantiële schaduwen...

Tristan en Isolde lopen in dit soort maatschappij verloren, hun intens waarachtig doorleefde emotionaliteit botst letterlijk op muren, is het voorwerp van argwaan, gevoelloos, destructief voyeurisme. Voor authenticiteit is hier geen plaats.

Toch eindigt deze gitzwarte encenering niet in totale wanhoop en ontreding. De totale onthechting in de eigen gevoelswereld brengt beide 'verloren zielen' samen in een nieuw bestaan, opgenomen in de innerlijke werkelijkheid van de liefde. Het opgenomen worden in een infernaal ogend 'kosmisch paradijs' (William Blake) lijkt wel een knipoog naar die andere tragische zoeker, die in de valse steriliteit van een conformistisch genormeerde samenleving zijn draai niet meer vond... Tannhäuser in zijn vermeende terugkeer naar de Venusberg... Of om Baudelaire te parafaseren: om te ontkomen aan de verstikkende 'ennui' van een

onttoverde, ontzielde wereld, ga op in, versmelt met de onmetelijke werkelijkheid van de innerlijke wereld... waar eeuwig verlangen slechts zichzelf is.

Dit is de functie van modern theater: het publiek confronteren en in dialoog laten treden met haar maatschappelijke onmacht en individuele machteloosheid. Het is de grote verdienste van wijlen Patrice Chereau het brisant maatschappelijk-politiek-revolutionair potentieel van Wagners werk terug op het voorplan te hebben geplaatst. Zijn roemruchte Ring-interpretatie heeft het mogelijk gemaakt het muziekdrama van ontwapenende mythologisering en formalistische esthetisering te bevrijden en het opnieuw de krachtadigheid van het maatschappelijk statement te verlenen... Een krachtadigheid die in onzekere tijden meer dan ooit nodig is. Theater als utopische werkplaats? Yes, please!

Scènebeeld uit de eerste akte van *Tristan und Isolde* | © Annemie Augustijns

Tristan in de Vlaamse Opera | Bruno Van Mieghem

Tristan “und” Isolde, de alligator van het gevoel, daarmee bedoel ik dat je geestelijk kan worden opgepeuzeld door de gevoelswereld van Wagner’s meesterpsychose!

Het is de animo van de bovennatuurlijke liefde, de consecratie van een immense uitdijning van het corpus/geest gebeuren, door de richtlijnen van de partituur uitgegroot tot een immense immersie!

Het is een groeiproces in de gedachten van het hiernamaals aan sublieme totaliteit in volledige tegenstelling met de actuele wereld en zijn decadentie!

Al deze grondgedachten, de basis van het meesterwerk van de componist, zowel als de Vlaamse Opera in het fileren van de uitkomst van dergelijke spasmodische gedachten van het gemoed, hebben op mijn hypersensitieve geest een notenafdruk en regieovertuiging achter gelaten die mij blijft achtervolgen.

Ik ga niet in detail treden, noch over de namen van de zangers, noch over de benaming van de crew in detail, zelfs de naam van de dirigent ga ik niet vernemen. Het geheel dat zij vorm hebben gegeven door Stef Lernous, die naam vernoem ik wel, gezien het feit dat het een huzarenstuk is om de innerlijke roes/overbewoerd en gezongen door stemmen/orkest, op scène weer te geven. Het meesterwerk van een BEZIELD componist, zelfs statisch weer te geven, wat Lernous heeft gedaan in zijn vertraagde filmtechniek bezielde door zijn fotografisch beheer van de “figuranten” die hier cruciaal zijn in de verwerping van de buitenwereld, de omstaanders, lijkbreek met gsm-foto mogelijkheden om enkel het visueel drama te ontfutselen en dan, zoals de media meestal, eens het drama volgens hen voltrokken, de randfiguratie te vervoegen, juist op het ogenblik dat de immersie van twee gesublimeerde totaal doordrenkte

Scènebeeld uit de tweede akte van *Tristan und Isolde* | © Annemie Augustijns

Scènebeeld uit de derde akte van *Tristan und Isolde* | © Annemie Augustijns

passionele hoofdvertolkers hun absorptie in de kleurloze nacht een lichtstraal verlenen die hen bindt tot na de dood zoals het eindbeeld doet vermoeden.

De handeling beschrijven is onmogelijk, de details van de regie katapulteren ons in een immens gebeuren, maken van een randfiguur een hoofdzaak, ondersteunt, wat zeg ik voortgestuwd door de protagonisten. Wie zegt dat Tristan “und” Isolde geen regie mogelijkheid tonen komt bij deze productie bedrogen uit.

Enkele diep in mijn geheugen gegrifte beelden, het verdwijnen van het decor op het einde van de eerste akte en ons onderdompelend in de nacht van de liefdesdrank. Deze nacht plaatst hen in een eigen gehanteerde liefdesbeschouwing, enkel door hen “vatbaar”!

De tweede akte vind ik subliem in de gekozen omgeving van een troosteloos, vervuild “toilet” waar zij, ieder in hun toegemeten troosteloze ruimte mekaar uiteindelijk trachten te vinden, gescheiden door

de muur van de toiletten. Zij hoopten op een niet ontdekken maar het alziend oog, gemanifesteerd met dia positieven en dia’s in de spiegel aan de wand, verraden de buitenwereld die altijd op de loer ligt. Het is ook de eerste keer dat Tristan-Isolde gescheiden zijn door een muur, iets waar ook de zangers moeilijkheden mee hadden en van waaruit zij moesten groeien in de intense beleving van hun onmogelijk gemaakte passie.

Ondertussen worden al deze beelden op onze netvliezen gebrand! Wij zijn, bij manier van spreken de bevoorrechte betalende toeschouwers, aanhouders van beeld en muziek met een heel opmerkelijke vertaling in boventiteling als verwoester van een nog redelijk gevoel!

De derde akte is een staaltje van figuran-beheer, op cinematografische manier gemanipuleerd tot stilstaande close-ups van de verderfelijke van de buitenwereld, vermenigvuldigt tot een grandioos eindbeeld met een Isolde’s Liebestod

waar zelfs de dirigent zijn dirigeer stokt verbergt achter de magische vingers van zijn dirigeren van een apotheose die Tristan doet “herleven” om hand in hand met Isolde hun eindbestemming tegemoet te gaan!

De uitvoering van de Vlaamse Opera is van wereldformaat, alles valt in een ver-

zengende plooi, heeft me meegesleurd in de laatste woorden van Isolde: “Ertrinken, Versinken, Unbewusst, Höchste Lust!”

Dat is ook de eindbestemming van een diep beredeneerde, haast onmogelijke opdracht; met een onverhoopte vervulling! Men zegge het voort!

Götterdämmerung in Amsterdam | Bernard Huyvaert

Götterdämmerung in Amsterdam, het laatste deel van de *Ring*, maar nog net niet de laatste uitvoering want begin 2014 krijgt deze bejubelde *Ring*, voor het eerst te zien in 1997, zijn allerlaatste uitvoering.

In bepaalde passages komen de zangers dicht bij het publiek. Er is een soort loopbrug die tot in de parterre reikt. Bij Kurt Rydl (Hagen) is de slechtheid dan ook op zijn gezicht af te lezen. Een indrukwekkende prestatie. Ik heb zelden zo'n goede Hagen gezien!

Ik zag Catherine Forster reeds als Brünnhilde in de *Ring* van Bayreuth, maar ik heb de indruk dat ze nog gegroeid is in haar rol. Zij wordt een van de grote Brünnhildes van de toekomst. Haar afscheidsscène zong ze grotendeels vóór het publiek. Indrukwekkend hoe zij van piano (“Ruhe, ruhe, du Gott!”) naar fortissimo gaat.

Ook de kleinere rollen waren sterk bezet, o.a. Michaela Schuster als Waltraute en onze Werner van Mechelen als Alberich in de schitterende scène: “Schläfst du, Hagen, mein Sohn?”.

De kosmische regie van Pierre Audi verveelt nooit, zelfs al heb je het meerdere keren gezien. De setting, ontworpen door

George Tsybin, bestaat uit een half-cylindrische constructie van staal en hout. De zangers lopen op een glazen vloer, waar een verlichting onder schuilt. Een van de mooiste momenten uit *Götterdämmerung*: wanneer Brünnhilde uitgezongen is in het derde bedrijf, klinkt er nog een paar minuten muziek met allerlei leidmotieven. Musicologen vragen zich af wat Wagner met deze muziek bedoelde. Audi's interpretatie is duidelijk. De glazen vloer opent zich en een aantal groene lampen verschijnen. Groen: de kleur van de natuur en van de hoop. Komt er na de *Ring* een betere mensheid?

Hoewel Audi in *Das Rheingold* echt vuur gebruikt, laat hij het echte vuur achterwege in het slot van *Götterdämmerung*. In de plaats hiervan gebruikt hij rode doeken om de wereldbrand te evoceren.

Deze uitstap verliep samen met de Cercle, de vereniging van de Franstalige Wagnerianen. We reisden met een welgevulde bus. Sommigen hadden de uitvoering in Amsterdam al eerder gezien, voor anderen was het de vuurdoop. Maar iedereen keerde op een laat uur tevreden naar België terug.

Catherine Foster
(Brünnhilde) | © Marco Borggreve

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278
8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

[www.facebook.com/
wagnervrienden](http://www.facebook.com/wagnervrienden)

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

Verantwoordelijke uitgever :
WagnerVrienden vzw

De verantwoordelijke uitgever en de Raad van Bestuur zijn niet verantwoordelijk voor de in dit *WagnerNieuws* opgenomen teksten. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor het door hem of haar ondertekende artikel.

Colofon

Hebben meegewerkt aan deze editie:

- Stefan Burke
- Bernard Huyvaert
- Bruno Van Mieghem
- Francis Van Rossum
- Johan Verbruggen

Raad van Bestuur WagnerVrienden vzw:

- Voorzitter: Bernard Huyvaert
- Ondervoorzitter: Bruno Vanneste
- Penningmeester: Francis Van Rossum
- Secretaris: Stefan Burke

Stichtend Ambassadeur: Maestro Paolo Carignani

Ambassadeurs: Lucas Blondeel, Franco Farina, Susan Maclean, Willem Van der Heyden, Werner Van Mechelen, Andrew Wise

Lidmaatschap:

- Individueel lidmaatschap: € 40
- Duo-lidmaatschap: € 50
- Jongeren (<31): € 20

Partners van WagnerVrienden vzw: Amarant vzw, de Vrienden van de Vlaamse Opera, Wagnergenootschap Nederland.

Heb je opmerkingen over of suggesties voor ons magazine? Stuur dan gerust een e-mail naar info@wagnervrienden.be .

